

ennek az értékes és nyugtalanító költészetnek a rejtvényyszerűségével.

STURM LÁSZLÓ

(*Orpheusz Kiadó, Budapest, 2004,*
60 oldal, 1200 Ft)

GÉCZI JÁNOS:

Részkarc

Hol vannak a hars hosszúversek, kérdezi Géczy János egyik költeményében. Íme, válaszolhatná az olvasó, rábökvén a *Részkarcra*. Csak hát kevésbé valószínű, hogy Géczyt a papíron utolérhető impozáns betűtípusok helye izgatja: ő alighanem a hosszúvers becsére kíváncsi inkább. Megbecsülni pedig e sajátos szólásformát az tudja, akitől nem idegen a türelem, az elmélyedés, s aki megingathatatlanul bízik a szavakban – mondhatnák: ez a belső készség, ez a szóerő iránti hit az, ami a hosszúverset olyannyira hasonlóná teszi a rövidvershez.

Nagyalakú költemény ide, tömzsi vers oda: Géczy ebből is, abból is bőven kínál becsülnivalót. Sőt, mint a kérdésbe foglalt jelző sejteti, valaha hars is volt; s valóban, az eddigi Géczy-összes esszenciájának tekinthető *Részkarc* első harmadából az érett korú és tartalmú szerzőnél egy jóval nyersebb, finomítatlanabb, lármásabb költőt hallunk, ami csöppet

sem rendkívüli, hisz végtére nem az a természetes, ha az ember (akár költőként is) ifjú éveiben próbálja megélni fiatalságát? És tessék, a gyalulatlán, a lázadó korszak egy szólama: „angyalokról ne beszélj. Angyalok nincsenek.” Ehhez mérten az éréssel mind spirituálisabbá váló szerző a mához közeli versei egyikében mégis égbeli közönséget toboroz az anyagvilág csodájához: „a magban a hasadást / rézhajú angyalok figyelik”. Géczy János egyébként is eltökélten kutatja a látszólag eltérő dolgok lehetséges kapcsolatait. Az érzékinek és az érzékfelettinek arról a finom kötelékéről van itt szó, amely például az *Ezer veszprémi naplementét* vagy a *Physiologust* az analógiák remekművévé teszi.

De bármilyen finom remegés vibrál is át ezeken a szövegeken, bármennyi szimbolista reminiscenciát fedezünk is föl bennük, Géczy nem az, aki megpihen a szépségben. Néha lehetetlen varázsa alá nem kerülni egy-egy szépzenéjű sorának; az ő igazi életnézete azonban a dráma. Ha képes a gyengédség megszólaltatására, ha versel a szerelemről, imittamott bizony nem ódzkodik a szinte brutális fogalmazástól sem. Egyfelől az érzett (s nem ritkán: élehetetlenül kuszának tetsző) élet színei, másfelől ugyanez vajmi érdemességgel, majd a kettő együtt azokban a komprimált képekben és fogalmakban, amelyeket a groteszk még nyomasztóbbra, az ironia még kiforgatott-

tabbra fest. Ez a századutó és az új századelő Gécz Jánosa.

Micsoda valóság! „Hurkok és csomók és lukak együttese / megosztaná magát / de átsejlik mögüle a megoszthatatlan? / Van. / Vagy mégsem? S / áttűnik-e rajta testen a lélek / a megosztható?” – írja *A találkozásban*. Amikor a vers már csaknem filozófia, s nagyobbik felét kérdőjelek lakják, az ember úgy érzi, lassan válaszolni is illenék. De hiába fortyog „arannyá főzve” a történet, „mint alkímia szutykos tégléjében a szenny... Mindez nem számít. / Sem őszi kert sem zug / ahol szilvalekvárgőzben az elixír rotyog / sem a kóborlások oly sok napja között / a védtelen bölcsélet.” Nem számít, nem számít – jellemzően: csupa-csupa *nem*! Vajon mi a bölcsőbb döntés? Szembenézni velük, mint töméntelen szörnnyel? Vagy nem is szörnyek ezek, hanem maga a „védtelen bölcsélet”? Okosabb tehát elfordulni innét, új filozófiára várva?

KELEMEN LAJOS

(Kortárs Kiadó, Budapest, 2004,
199 oldal, 1900 Ft)

GYÖRFFY ÁKOS:

Akutagava noteszéből

Minden verseskötet különös és egyszeri, de – Orwellt variálva – van-

nak különösebbek és egyszerűbbek. Gyórfy Ákos új kötete, az *Akutagava noteszéből* címet viselő prózaversgyűjtemény a nyelv és a kép különös feszültségét tartja fenn: a rövid szövegek, reflexiók, leírások a látomás felé közelítenek. Nyilván nem véletlen az sem, hogy a könyv az elsősorban *A vihar kapujában* című írása révén ismert japán író mellett Keresztes Szent Jánost nevezi meg...

Tudjuk, hogy gondolkodásunk alapanyaga a nyelv; alapvetően a nyelvvel és a nyelvben értelmezzük világunkat. A kép viszont mintha a nyelv előtt derengene fel, a gondolkodás szüneteiben, ahol a nyelv megtorpan; ha lenyűgöz, a megértés sajátos intenzitását, a belátás katarzist válthatja ki. „A kép mindenünk, amit tudásként birtokolhatunk, a kép a gondolkodás, az emlékezés és a képzelet egyetlen anyaga” – állapítja meg a szerző (49a). *Észrevételezéseknek* nevezném ezért Gyórfy szövegeit: a jelenség, a megfigyelt látvány – a Duna-part, a hegy, egy kavics, egy tisztáson, a szeretkezés helyén kinőtt két tölgyecsmete – az arányos mondatokban tiszta körvonalat kap.

Mégis rejlik ebben egyfajta paradoxon. Nyilvánvaló, hogy a megfigyelt jelenség is a megfogalmazáson, vagyis a nyelven – a notesz szövegén – keresztül tárul elénk. Gyórfy könyve határátlépés. „A főút záróvonalán szétzúzott gerinccel tekergő sikló, ez